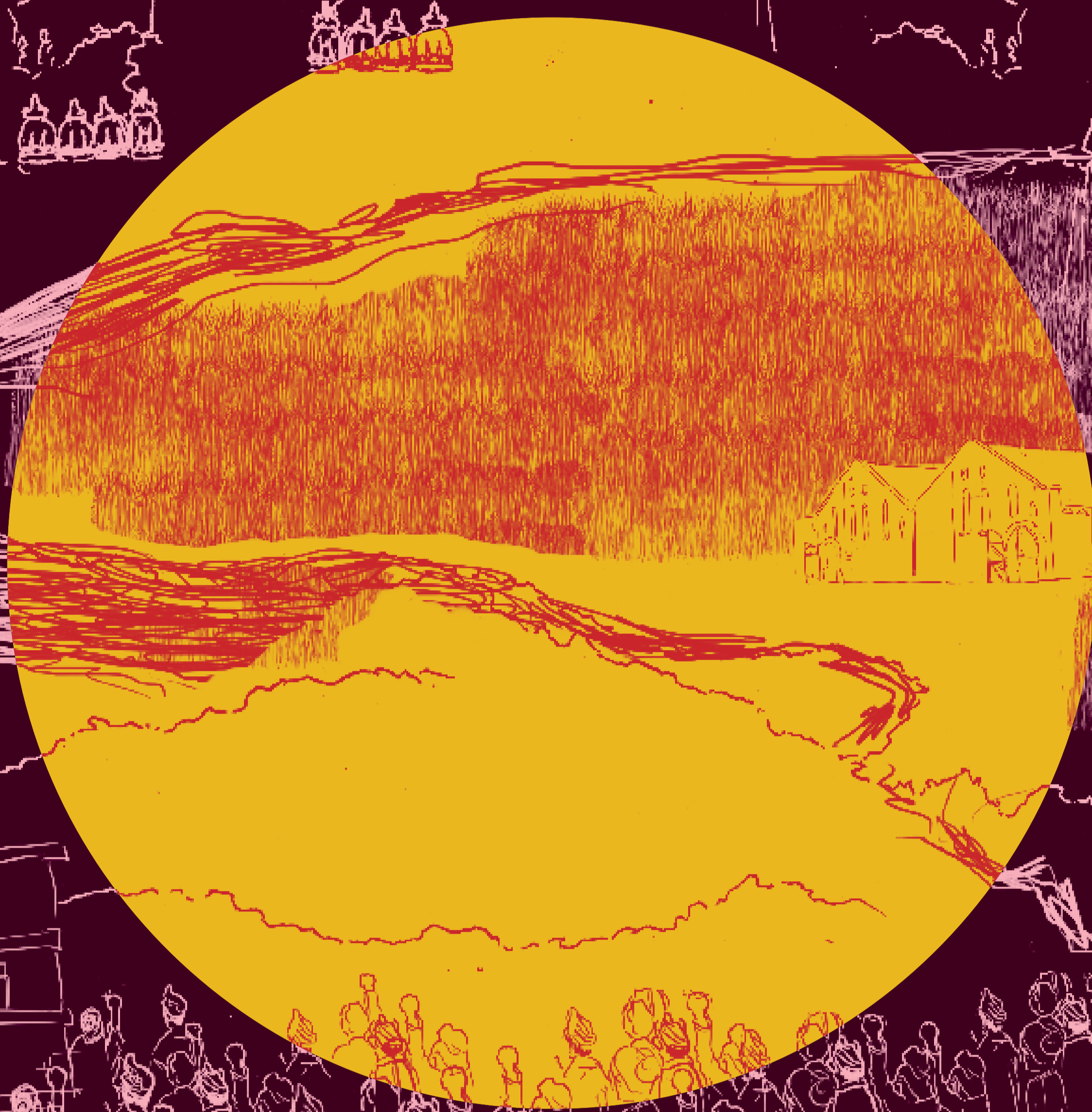

STRAATNAMEN INDISCHE BUURT

JAVA PLEIN

ORANJE
HOTEL

Zoek maar eens
op wat IK

Banda Eilanden

heb
aangepicht

Jayakarta, Batavia, Jakarta

GENOCIDE

OOST CAST

Illustratie: Verzetsschrift van Nicky Salha

JAVA

Het Indonesische eiland Java is drie keer zo groot als Nederland en kent al ver voor de komst van de Nederlanders en andere Europese machten een rijke geschiedenis van grootschalige mondiale handel, koninkrijken en culturele uitwisseling. Er is steeds meer aandacht voor verhalen voorbij een Eurocentrische blik. Zo was er ook op Java vanuit de bevolking altijd sprake van verzet tegen de koloniale bezetter en kent het eiland vele verzetsmensen die voor vrijheid en emancipatie streden.

VAN SLAAFGEMAakte BEDIENDE TOT VORST

Untung Surapati (1660 – 1706) was een Balinese vrijheidsstrijder die op Java in opstand kwam tegen de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC). In zijn tijd was hij al zo beroemd, dat velen zijn levensverhaal vol strijd en verzet vastlegden in tekeningen, geschriften en schilderijen. Hij was een tot slaafgemaakte bediende van een VOC-koopman in toenmalig Batavia, nu Jakarta. Volgens Javaanse geschriften kreeg Surapati een verhouding met één van de dochters van zijn 'eigenaar' en moest al snel de stad ontvluchten. Hij wist met succes de slavernij te ontsnappen en werd leider van een groep gevluchte Balinezen. Aanvankelijk vocht Surapati in dienst van de VOC maar ontpopte zich snel tot een felle en gevreesde tegenstander van de koloniale macht. Uiteindelijk werd Surapati zelfs vorst over een gebied in Oost-Java, waar hij na een langdurig gevecht met de VOC aan zijn verwondingen overleed. Untung Surapati wordt in Indonesië nog steeds gevierd als anti-koloniale verzetsman en staat symbool voor het vechten voor vrijheid en rechtvaardigheid.

VROUWENRECHTEN

Raden Adjeng Kartini was een Indonesische pionier op het gebied van vrouwenrechten. Ze werd geboren op 21 april 1879 in Jepara, Java, toen Indonesië nog onder Nederlands koloniaal bewind stond. Kartini behoorde tot de Javaanse adel en streefde voor de emancipatie en het recht op onderwijs voor Indonesische vrouwen. Ze streefde naar intellectuele vrijheid voor vrouwen en zette zich in voor de verbetering van hun sociaal-economische status.

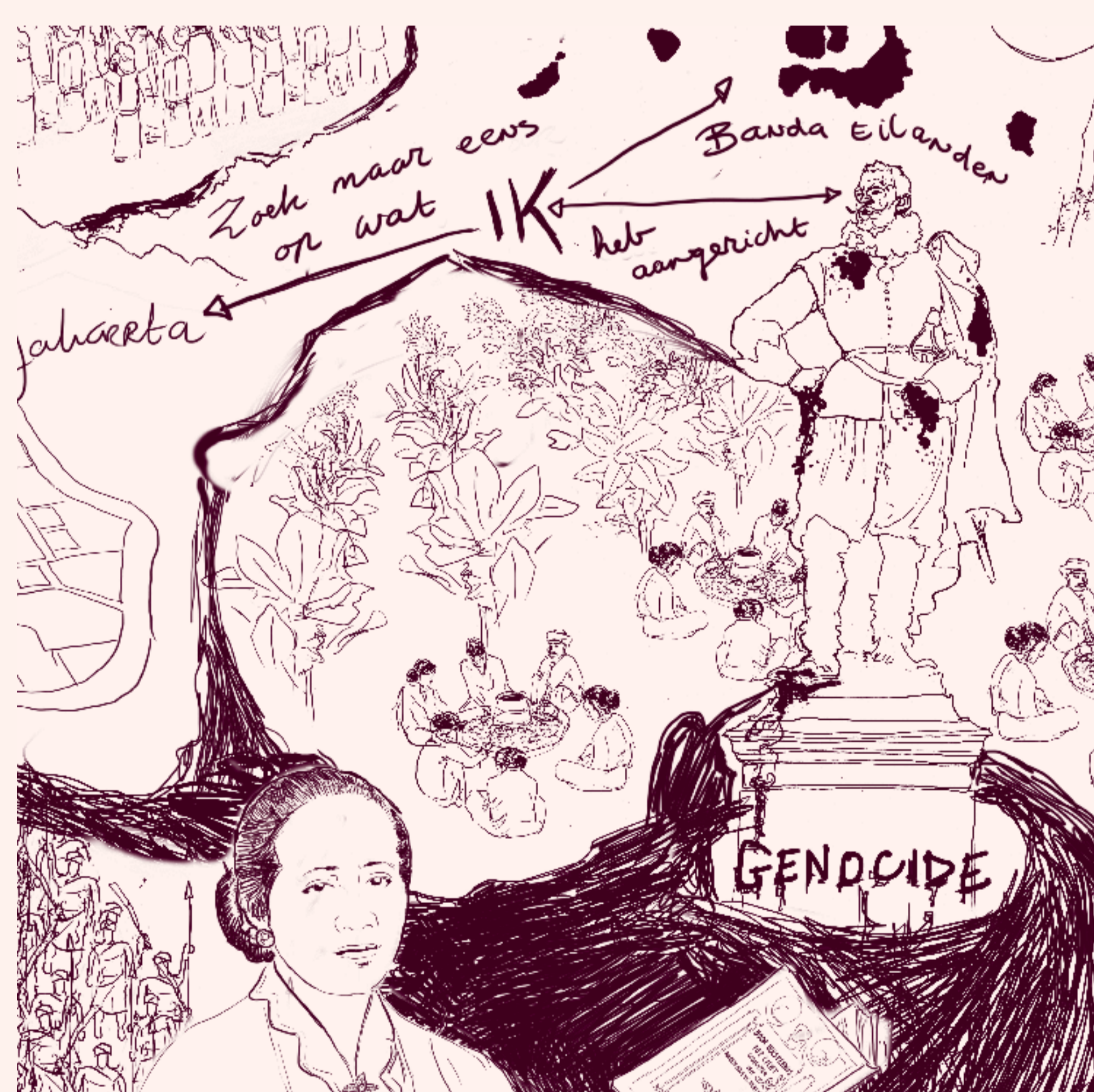
Portret van Raden Adjeng Kartini, collectie Tropenmuseum.

'Mijn pen kunnen ze mij niet ontnemen'

Haar brieven, die later werden gepubliceerd als het boek *Door duisternis tot licht*, waren een belangrijke bron van inspiratie voor de vrouwenbeweging in Indonesië. Kartini overleed op jonge leeftijd, op 17 september 1904, maar haar nalatenschap en ideeën hebben een blijvende invloed gehad. Haar geboortedag, 21 april, wordt in Indonesië nog steeds gevierd als **Kartini-dag**.

Naast voorbeelden van bekende verzetspersonen, is er ook altijd sprake geweest van alledaags verzet. Deze talloze minder bekende daden zijn essentieel geweest in de ontmanteling van het Nederlandse koloniale systeem.

'Koloniale helden hebben een bloedrivier aan slachtoffers achtergelaten.'

Beluister hier het verhaal van kunstenaar Nicky Saliha achter het werk (z.o.z.) VERZETSCHRIFT.

Scan voor de digitale wandelkaart.

JAVAMENS

Op Java werd in 1891 een bijzondere opgraving gedaan. De Nederlandse arts en paleontoloog Eugène Dubois stuitte ruim 130 jaar in de jungle op Java op een schedel en een dijbeen van de *Homo erectus*. Een verre voorouder van de mens die zich een miljoen jaar geleden ontwikkelde in Oost-Azië.

Door Indonesische gevangenen en lokale assistenten werden de fossielen opgegraven uit een Javaanse rivierbedding. Dubois bracht de fossiele resten naar Nederland en nu staan ze bekend als de Dubois-collectie in museum Naturalis.

Naturalis beheert de Javamens die al vele jaren een belangrijke betekenis heeft voor het natuurhistorisch museum. De Indonesische regering heeft echter een officieel verzoek gedaan het terug naar Java te brengen. De Javamens is onderdeel van de Javaanse prehistorische geschiedenis en is van grote educatieve, sociale en culturele betekenis voor Indonesië. Dit teruggaveverzoek is niet de eerste keer.

De Javamens is onderdeel van de Javaanse prehistorische geschiedenis.

Al in 1951 diende Indonesië een verzoek in voor de terugkeer van de Javamens. De Nederlandse politiek hield dit echter actief tegen. In juli 2023 maakte de Nederlandse regering bekend dat honderden culturele objecten teruggaan naar Indonesië en Sri Lanka. Of de Javamens terug gaat naar Java, is nog niet bekend. Duidelijk is dat het van grote waarde is voor Indonesië.

INDISCHE BUURT

Javastraat, Ambonplein, Sumatra-plantsoen. Het is een greep uit namen van straten in de Indische Buurt in Amsterdam Oost. Maar wist je dat het verwijst naar een eilandrijk dat ongeveer 46 keer zo groot is als Nederland? OOSTCAST nodigt je uit om meer te leren over de onderbelichte verhalen die schuilen achter de straatnamen.

De straatnamen in deze buurt werden begin 20^e eeuw gegeven. Indonesië was toen nog bezet door Nederland, dat het grote eilandrijk de koloniale naam Nederlands-Indië had gegeven. Veel straatnamen genoemd naar de eilanden bevatten nog de koloniale naamgeving. Zo heet het eiland Celebes eigenlijk Sulawesi, en heet de hoofdstad van Indonesië nu niet meer Batavia maar Jakarta.

WANDELROUTE EN PODCAST

OOSTCAST bestaat uit een wandelroute, een podcast en artistieke reflecties over straatnamen en plekken in Amsterdam Oost. Centraal staan de koloniale geschiedenis en verhalen van toen en nu.

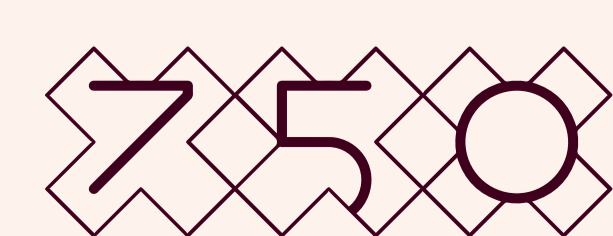
Wandel langs de 10 informatieborden en scan de QR-code stickers op straat (onderstreepte straatnamen op de routekaart) en hoor meer verhalen achter de straatnamen. De wandeling is 3,5 km lang. De wandeling start bij de Insulindeweg en eindigt bij het Javaplein, maar je kunt het ook andersom bewandelen.

SCAN HIER voor de podcast

OOSTCAST Straatnamen Indische Buurt is een samenwerking tussen Burobraak (concept, design en uitvoering), Beyond Walls (content, eindredactie en podcast) en Van Gisteren (redactie), mogelijk gemaakt door de Gemeente Amsterdam en Amsterdam 750 jaar.

Gemeente Amsterdam

BUROBRAAK

BEYOND WALLS

van gisteren

OOSTCAST.NL